

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. II. Rationes Fogarini contra P. D. Thyrsam, ejusque contradictiones, &
inconsequentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

aliudque sibi moraliter certum formet de honestate rei præceptæ; hoc autem non potest, quia suum iudicium de inhonestate est sibi moraliter certum, & contra iudicium de honestate rei præceptæ est sibi certo falsum; ergo hoc formare non potest.

N. Ait 3. n. 53. Scoti doctrinam, quod nullus subditus iudicare debeat falsam sui Prælati opinionem valere tantum, si Superior sit integræ fidei, & doctrinæ: & n. 54. negat, quod ignorantia circa rem præceptam fiat in subdito invincibilis per hoc, quod subditus teneatur credere Prælato in omni, quod non est certo peccatum: & n. 55. asserit peccare subditum (tantum abest quod teneatur) parendo Superiori indocto, aut probabiliter tantum iudicanti, quod res iusta non sit contra legem Dei; & citat Adrian. & P. Vafq. 1. 2. disp. 62. cap. 6. n. 31.

N. Laudo in Fogarino Logicam, quia omnes dictæ illationes necessario sequuntur ex ejus sententiâ, quod nemo licite operetur nisi sub iudicio moraliter certo de honestate materiali: non laudo Ethicam, quia dictæ illationes evertunt obedientiam, quæ illa servari nequit, nisi vel liceat minus probabilis, vel latus sit reflexum de certâ oppositæ opinionis iudicium. Porro obediens parendo non peccat, quia retento, aut omisso iudicio proprio, & formato reflexo, assumit principium, quod parendum sit in omni, quod non est certo peccatum; sed res præcepta non est talis, immo est certo probabiliter honesta; ergo.

N. Dices ex Fogar. n. 57. & 58. quod si iuramentum, & votum in dubio de mortali non obligant, multo minus obedientiæ votum; licet enim subditus voverit parere, non tamen in illis, quæ iudicat rationabiliter illicita, maxime cum falsum sit, inquit, quod Superioris præceptum tollat à subdito dubitationem, & probabilitatem; immo n. 64. negat, quod res probabiliter honesta fiat per Superioris præceptum certo honesta, atque adeo quod subditus teneatur parere; & asserit subditum per votum non se subdere obedire in illis, quæ, secluso Superioris præcepto, iudicat mala.

N. En iterum optima Logica, & non bona Ethica. Sanè consultius est negare necessitatem iudicii moraliter certi de honestate, ut homo honestè operetur, quam concedere allegatas doctrinas, quæ omnem erga Prælatos, Principes, & parentes, obedientiam evertunt. Fateor quod votum, & iuramentum tunc non obligent, immo nec obligant, ut dubium deponatur; e contra Superioris præceptum obligat me, ut paream in omni,

quod non est certo peccatum: cum autem, juxta Fogarinum, opinio sit subdito moraliter certa, nec eam debeat deponere, consequenter nemo obedire poterit. Falsum autem est, quod subditus unice voveat obedire in his, quæ præscindendo à Superioris præcepto sunt juxta suam conscientiam licita; hoc enim pacto numquam parere poterit, quoties Superior præcipit oppositum ejus quod iudicat. Falsum quoque quod Superioris præceptum non tollat dubium, & probabilitatem; sepe enim utramque tollit, cum plura, quia præcepta, fiant de licitis illicita; immo et si præceptum probabilitatem non tollat ab opinione subditi, adhuc parere tenetur, ob legem reflexam parendi in omni, quod non est certo peccatum.

Hinc patet quàm commendabilis sit nostra doctrina de licito usu minus probabilis, & de sufficienti iudicii reflexi de certâ honestatis rei præceptæ probabilitate, quæ viget obedientia; & quàm opposita obedientiæ opinio Certitudinistarum, & Probabilioristarum. Perpendat modo Lector laxas illationes obedientiam evertentes, quæ ex hac maiori apparenter religiosâ (Nemo operari potest nisi sub moraliter certo, aut probabiliori de honestate iudicio) sequuntur, e contra quàm favorabiles obedientiæ iustificationes ex sententiâ deobligante à iudicio probabiliori, aut moraliter certo. Sæpe dixi, nec umquâ fatis dicturus sum, quod questio generalis de licito usu, aut solius moraliter certe, aut etiam probabilioris, aut minus probabilis, sit proflus inutilis in ordine ad mores; cum sive negato, sive affirmato, hoc, aut illo, eadem ornantur laxitates; sed totus labor debet esse in minori, seu in opinione particulari, an hæc, aut illa sit certo probabilis, vel moraliter certa; cum tæpe quæ asseritur moraliter certa, non sit probabilis, ut constat ex allegatis à Fogarino, qui dum obligat semper ad moraliter certam, si sit minus tuta, evertit obedientiam.

§. II.

Rationes Fogarini contra P. D. Thomam, 57. quæ contradiçiones, & inconsequentia.

SUMMARIUM.

Non aliis utitur rationibus, quàm illis, quibus Probabiliorista & Probabilista impugnant, n.

40. Malo esse Certitudinista, quàm Probabiliorista, ibid.

Probabiliorista confundunt probabilitatem cum morali certitudine; non ita Certitudinista, ibid.

Probabiliora motiva unice movent ad formidinem de inhonestate materiali, n. 43.

Si securitas a peccato est potius regula, quam veritas, sequenda semper erit tutior, etsi non probabilis: si veritas, nulla tutior minus probabilis, imo moraliter certa, nisi sit evidens, licebit, ibid.

An error materialis sit peior peccato materiali; & formalis formali? Ibid.

Fogarinus inconsequentia à n. 44. ad 64.

An solutio rationum oppositarum faciat opinionem moraliter certam? n. 44.

Ad peccatum non satis malitia apprehensio; sed necessarium, ne adsit certum de non peccato iudicium, n. 46.

Negat peccare, qui opinatur minus piam stantem pro labe Deipare, etsi ea sit illi tantum probabilis, n. 47. 48.

Impugno, n. 49.

Ex hoc ipso sequitur, quod possumus certi esse si de Divinâ de formali honestate cultus, quin eadem fide certi sumus de hoc objecto, Deipara est sine labe concepta, n. 50.

N. 40. Fogar. P. Thyrs. **R**ationes, quas Fogarinus disp. 3. part. 6. trahit contra P. Thyrsi. tuentem licitum sequi minus tutam notabiliter probabilior, alia non sunt, quam quas P. Thyrsus, & Probabiliorista contra Probabilitas multiplicat, nempe quod sequens probabilior de peccato non ignoret invincibiliter malitiam: quod non possit certo prudenter iudicare opus non esse contra legem: quod legem contemnat: quod nemo possit edere cibum probabilius tantum non veneniferum: quod habet periculum. omittendo tutiorem: Porro has rationes, ut contra nos militant, satis dilui, & ostendi hoc ipsum, quod modo Fogarinus; nempe quod siquid valent, probant illicitum usum etiam probabilioris. Dixi sæpe, quod malo potius esse Certitudinista, quam Probabiliorista; quia isti clare confundunt minus probabile cum non probabili, & tam infirmis agunt contra Probabilitas rationibus, ut eadem probent non esse licitum sequi probabilior. Sed hæc pretereo.

N. 41. Fogar. P. Thyrs. **P**retereo quoque solutiones, quas dat argumentis P. D. Thyrsi; quia si Fogarinus, & Moderni Probabilioristæ convenirent in definitione opinionis moraliter certæ, ut mutuo distinctæ à notabiliter probabiliori, quod ea omnem, non autem hæc, gravem ab opposito probabilitatem excludat, summa foret inter eos uniformitas; quod sola moraliter certa ex minus tutis liceat, utrique enim in hoc convenirent, quod tunc tantum minus tutæ liceat, cum tutior non est

probabilis: ergo nulla impugnatio, vel Certitudinistarum contra Probabilioristas, vel horum contra illos esse posset, nisi sui ad se. Quia tamen non conveniunt, sed dissentiunt, quod Fogarinus opinionem, quæ tollit omnem gravem ab opposita probabilitatem, vocat moraliter certam; at P. Thyrsus vocat probabilior; ideo se impugnant. In hac autem vocum dissensione magis placet Fogarinus, quia distinguit, quam Probabilioristæ Moderni, qui probabilius confundunt cum moraliter certo.

Deinde quia solutiones, quas Fogarinus N. 42. dat argumentis P. Thyrsi, nos offendere possunt, ideo currenti calamo eas solvo. Quare etsi verum sit, quod probabilius iudicans non iudicet sine formidine; (ut rectè Fogarinus contra P. Thyrsi) attamen ut quis honestè formaliter operetur, necesse non est, ut sine formidine honestatis materialis, & logicæ falsitatis iudicet. Similiter ad dictamen prudens non est necesse iudicium directum subjective probabile satis reflexum de objectiva probabilitate.

Hinc nego 1. quod probabilitas opposita N. 43. inducat gravem de formali honestate actus formidinem, sed tantum de materiali. Secundo nego, quod habens motiva graviora, quod res sit sua, non possit eam licite tenere, præcipue cum per Fogarinum, & nos Iudex teneatur ad probabilior: ergo si iudex licite eam sequitur, cur non Theologus? Tertiò, nego regulam de verosimiliori valere tantum pro foro externo. Quartò nego, quod regula operandi sit potius securitas à peccato, quam veritas; si enim ita esset, amplectenda esset tutior vix probabilis præ minus tutâ moraliter certâ: imò ipsa securitas à peccato oritur à veritate. Quinto nego, quod malitia materialis præ falsitate materiali; & malitia formalis præ errore formali, seu ut cognito, ut tali, sint vitanda, nam error materialis peior est peccato materiali; & error formalis peior peccato formali, ut patet; quia quod inficit nobiliorem potentiam est peius malum: sed error inficit intellectum; peccatum voluntatem: ergo error materialis præ peccato materiali, & formalis præ peccato formali vitandus est; & ideo Atheismus, Infidelitas, Hæresis, quæ sunt errores intellectus, peiores sunt furto, homicidio, &c. ergo inter tutiorem minus probabilem, & probabilior minus tutam deferenda potius esset tutior minus probabilis; quia licet sit magis remota à peccato materiali, videtur tamen proximior errori materiali, quam probabilior minus tuta, quæ est minus remota à peccato materiali, & magis prout

Alex.
VIII.
Fogar.

prout apparet, est remota à falsitate materia-
li. Sexto, nego quòd ut minùs tuta liceat,
debeat tutior non esse probabilis, quin ex
Alex. VIII. approbante usum probabilissi-
mæ inferitur oppositum; si enim licet sequi
illam, licet opinio, quæ non tollit omnem ab-
oppositâ probabilitatem: ergo licet probabi-
lior. Demum si probabiliori unitur certitu-
do de non peccato, ut patet in Iudice, qui se-
quendo probabiliorē est, juxta Fogarin.
certus de non peccato, eo ipso ea certitudo
cuique probabilis uniatur.

N.
44.
Fogar.

Præter opiniones de obedientia à me re-
jectas ut vix probabiles, quas tamen Foga-
rinus ut moraliter certas docuit, ad manus
habeo multiplicem ejus inconsequentiam.
Prima est *disp. 3. part. 1. a. n. 29.* ubi contra
P. Thyri. negat, quòd motivum probabile,
stante probabiliori, contemni possit ut de-
bile; & tamen *disp. 3. part. 2. n. 93.* postquam
dixit, quòd modus assequendi certitudinem
fit solvere rationes oppositas, ait authorita-
tem oppositam sperni posse ut levem. Ecce,
ut se habet ratio ad rationem, ita autoritas
ad autoritatem: sed minor ratio nequit sper-
ni ut levis, stante maiori, ut docet: er-
go nec minor autoritas, stante maiori, sper-
ni poterit ut levis. Dein quòd solutio ratio-
num fit regula perveniendi ad certitudinem,
est falsum; nam ea regula, nec est univer-
salis, quia plerique sunt idiotæ; nec subsi-
stet, quia, ut docet Fogarinus, quoties
minùs probabile, stante opposito probabi-
liori, manet probabile, tunc rationes pro-
babilioris tantum, non autem certò solvan-
tur.

N.
45.
Fogar.

Secunda est ex *disp. 3. part. 3. a. n. 19.* ubi
hanc nostram minorem, *Licet sequi minùs
probabilem, omisâ probabiliori,* negat esse ver-
ram, quia est controversa, & quia nemo
Probabilista est certus, quòd nemo Anti-
Probabilistarum nostra argumenta non sol-
verit. Ecce si nostra sententia reflexa ob di-
ctas rationes non est moraliter certa, quomo-
do suam sententiam reflexam, quòd minùs
tuta non liceat, nisi sit moraliter certa; im-
mò quomodo omnis ejus opinio directa cir-
ca materias particulares erit illi moraliter
certa, cum omnis sit controversa, & timere
prudenter possit, ne aliquis Probabilista ejus
rationes solverit?

N.
46.
Fogar.

Tertia ex *l. c. n. 111.* ubi ait, quòd ad pee-
candum satis sit apprehensio malitiæ, ad non
peccandum autem, ait *n. 112.* necessarium
est certum de non peccato judicium. En chi-
mæra, quòd quis simul peccabit, quia cum
eo judicio certo stare potest apprehensio
peccati; & non peccabit, quia sequitur cer-

tum de non peccato dictamen. Eadem chi-
mæra sequitur in usu probabilissimæ; nam
hanc sequens peccabit, quia cum ea stare po-
test imprudens peccati judicium, & appre-
hensio: & non peccabit, quia ex Alex. VIII.
ea licet: ergo ad peccatum non satis est ap-
prehensio malitiæ, sed necesse quoque est,
ne adsit certo prudens de non peccato judi-
cium; quod si adsit, nemo peccabit.

Quarta est ex *l. c. n. 7.* ubi negat, quòd judi-
cium moraliter certum, nisi sit logicè ve-
rum, sit prudens; cum tamen sæpe docet
esse prudens, dummodo sit practicè verum,
seu conforme objecto, ut apprehenditur.
Ecce 1. quòd affirmat, & negat veritatem
logicam esse de essentia prudentiæ: 2. quòd
omnis ab illo credita ut certo logicè vera, si
in re talis non sit, non erit prudens, adeo-
que sola veritas logica erit morum regula: 3.
quòd modus opinandi, & operandi pruden-
ter in puram casualitatem veri reducitur, ita
ut, qui logicè verum ex levi ratione docuit,
prudenter opinabitur; e contra imprudenter,
qui logicè falsum ex gravissimâ ratione.

Quinta ex *disp. 3. part. 1. a. n. 16.* ubi do-
cet, non peccare, qui sentit Deiparam in pec-
cato conceptam, etsi tale judicium sit ei tan-
tum probabile; & cognoscat valde urgentia
motiva stare propriâ sententiâ. Ratio est:
quia Papa in Bullâ talem actum expressè
permittit; & quia putat se satis solvere ar-
gumenta opposita, & ideo est moraliter cer-
tus, tum de honestate sui actus, tum de ho-
nestate objecti, in quod actus tendit.

Obstupui ad hæc 1. quia si judicium de N.
labe Deiparæ est ei tantum probabile, quo-
modo dicit illud esse moraliter certum de
honestate ejus actus? si verò est moraliter
certus de illâ, quomodo dicit illud judi-
cium esse tantum probabile? Secundo, si
concedit hanc propositionem, (Non peccat,
qui probabile tantum format judicium de
labe Deiparæ, etsi pro non labe videat stare
motiva valde urgentia, eaque satis solvat)
quomodo negabit licitum opinari minùs
probabile, stante probabiliori, dummodo
hujus rationes satis, seu probabiliter solvat?
Tertio, si non peccat judicans probabiliter
Deiparam in labe conceptam, eo quia nulli
certo, ne quidem probabiliter contradicit,
& Papa non vetat, & putat se satis solvere
argumenta opposita: eo ipso Fogarinus ju-
dicat, quòd quidquid non est certo verum,
& rationes stantes pro prohibitione sunt sa-
tis solutæ, sit licitum. Si autem ita est, ruit
ejus doctrina, & ratio; quòd sequens ma-
nus probabilem, immò probabiliorē, pee-
cet, quia formare potest judicium opposi-
tum.

tum, & quòd satis ad peccatum malitiæ apprehensio.

N. 50. Fogar. Omitto plura. Dixi enim, quòd iudicans Deiparam in labe conceptam, hoc nequeat, nisi valde imprudenter, iudicare, cum ex Ecclesiæ, & ferè omnium consensu pia sententia sit saltem moraliter certa. Idem Fogar. l.c.n. 19. & 20. fatetur Papam ex certis principiis processisse ad formandam Bullam de colendâ Deiparâ sine labe conceptâ; etsi Spiritus S. nondum inspirarit Papæ, ut ferret edictum de iudicando internè, Deiparam sine labe conceptam. At si hoc ita est, ut reverrà est, peto à Fogarino, quomodo cum infallibili Papæ iudicio de honorandâ Deiparâ sine labe, stet probabilitas sententiæ oppositæ? Rursus quomodo Papa ut fide Divinâ certum definiat, quòd cultus Deiparæ sine labe conceptæ sit formaliter honestus, quamvis non sit fide Divinâ certum Deiparam fuisse sine labe conceptam? Sanè ex hoc ipso evidens fit, quòd possumus esse certi moraliter de formali honestate actus, quamvis de materiali honestate actus, & objecti non simus moraliter certi; sicut de fide est, quòd cultus Deiparæ sine labe conceptæ sit formaliter honestus, etsi non sit de fide, quòd Deipara sit sine labe concepta.

S. III.

Alia.

SUMMARIUM.

- Ait se non obligare ad tutiorem, nisi cum opposita non est tuta. Contradictio, n. 51.*
- Fogarini praxis ejus doctrina opposita, n. 52.*
- Ait nostram sententiam non fuisse ab Antiquis agitatam, n. 53.*
- Ait tunc tantum licere minus tutam, cum tutioris fundamenta solvantur, n. 54. 55.*
- Inter moraliter certas, admittit certitudine triviali Certitudinistarum, tot sunt vera, quot falsa, n. 56.*
- Tutior est magis proxima errori; Probabilior, peccato, ibid.*
- Si peccatum materiale pre errore materiali vitandum, nulla minus tuta, etsi moraliter certa, licebit. Si error magis, quam peccatum, nulla tutior minus probabilis licebit, n. 57. ad 62.*
- Ait neminem teneri investigare probabilior, n. 57.*
- Ait Deum iubere, ut sequamur moraliter certam de honestate actus, non de veritate objecti. Contradictio, n. 58.*
- Ait non licere sequi opinionem minus tutam D. Thomæ, Scoti contradicente, n. 59.*

Alia ejus contradictoria, n. 60.

Totus Fogarini scopus est, quòd sola opinio, quæ omnem Dei offensam vitat, sit sequenda, n. 61. 62.

Si ita est, sola evidenter vera licebit, n. 62.

Sequens tutiorem magis est certus de non peccato, quam de veritate: sequens probabilior, magis de veritate, quam non peccato, n. 63.

Sexta ex l.c.n. 74. ubi ait, se non obligare N. 51. semper ad probabilior, imò nec ad tutiorem comparative, seu quando utraque est tuta, sed adversativè, seu quando opposita non est tuta. Si ita est; ergo nil docet, quàm quod Probabilitatæ, & Probabilioritatæ, utrique enim negant obligationem inter magis, & minus tutas eligendi tutiorem; cur ergo eos impugnat? Dem sibi contradicit, nam l.c.n. 27. & 29. ait Scripturâ obligare ad tutiorem, & dari legem vetantem ulum minus tutam: & n. 112. ait, quòd si detur strictissima opinio favens legi, & sit probabilis, etsi opposita foret mihi probabilior, teneri me illam sequi, nisi ejus rationes solverim: & n. 128. ait, quòd in pertinentibus ad animæ salutem, si de præcepto dubitetur, detur lex obligans ad tutiorem. Vel ergo Scriptura obligat ad tutiorem comparative; tunc autem negare non potest, ut negat n. 74. nos obligari ad comparative tutiorem; vel ad tutiorem adversativè, seu unice tutam; hoc autem omnes docent; ergo frustra impugnat. Idem dico de lege vetante minus tutam: vel hæc stat adversativè, seu pro non tutâ; hoc autem omnes docent: vel comparative; ergo tenemur sequi tutiorem comparative; ejus oppositum affirmaverat n. 74.

En autem praxis ex diametro opposita suæ N. 52. doctrinæ, nam l.c. n. 73. negat, quòd homo post mortale teneatur statim conteri; negat fatendas circumstantias purè aggravantes; negat nos teneri singulis festis dolere de peccatis, quia, inquit, non datur præceptum obligans ad illa. En 1. praxis opposita doctrinæ; nam opiniones affirmantes sunt tutiores de præcepto dubio: ergo si datur lex vetans minus tutas, cur eas sequitur, nam oppositæ stant pro lege? En 2. tota ratio, cur neget nos ad illa obligari, est, quia non datur præceptum; nam n. 77. ex Scoti in 4. dist. 17. qu. 1. & ex S. Thom. in 4. dist. 17. dicente, Religiosum solum ad præcepta communia, & ad ea, quæ certò (nota, tò certò) se adstringit. En, inquam, quòd Fogarinus hæc ratione negativâ ductus, quòd non detur præceptum, negat Religiosum, ut D. Bonavent. n. 52.